نیکی: خوش‌خویی است، و گناه آن است که در دلَت احساس ناراحتی کنی و کراهت داشته باشی که مردم بر آن آگاه شوند

از نواس بن سمعان رضی‌الله‌عنه روایت است که پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وسلم فرمود: «نیکی: خوش‌خویی است، و گناه آن است که در دلَت احساس ناراحتی کنی و کراهت داشته باشی که مردم بر آن آگاه شوند.» و از وابِصه بن مَعبد رضی‌الله‌عنه روایت است که گفت: نزد رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وسلم آمدم. پس فرمود: «آمده‌ای تا دربارۀ نیکی و گناه بپرسی؟» گفتم: آری. فرمود: «از قلبت فتوا بگیر. نیکی آن است که نفس به آن آرام گیرد و دل به آن اطمینان یابد؛ و گناه آن است که در نفسَت تردید ایجاد کند و در سینه‌ات اضطراب آورد، هرچند مردم برایت فتوا دهند و فتوا دهند.»

[صحیح است] [حدیث اول: به روایت مسلم، و حدیث دوم: به روایت احمد و دارمی]

پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وسلم درباره نیکی و گناه خبر داد و فرمود: برترین ویژگی‌های نیکی، خوش‌خُلقی است؛ خوش‌خُلقی با خدا به وسیلۀ تقوا، و با مردم از راه تحمّل آزار، کم‌خشم بودن، گشاده‌رویی، خوش‌سخنی، پیوند و اطاعت، مهربانی و نیکوکاری و خوش‌رفتاری و همراهی نیکو. و نیکی آن است که دل و جان بدان آرام گیرد. و امّا گناه، آن چیزی است که در درون از امور مشتبه برانگیخته شود و دل در برابر آن آرام نگیرد و شک و ترسی در قلب پدید آید که مبادا گناه باشد؛ و انسان نخواهد آن را آشکار کند، زیرا نزد بزرگان و فرهیختگان زشت شمرده می‌شود. چرا که نفس به طور طبیعی دوست دارد مردم بر کارهای نیک او آگاه شوند، پس اگر از آشکار شدن برخی کارهایش ناخشنود باشد، آن عمل گناه است و خیری در آن نیست؛ هرچند مردم برایت فتوا دهند. پس تا زمانی که نشانۀ شبهه در درونت باقی است، به فتوای آنان عمل مکن؛ زیرا فتوا شبهه را از بین نمی‌برد، وقتی که شبهه واقعی باشد و مُفتی بدون علم فتوا دهد. اما اگر فتوا بر اساس دلیل شرعی صادر شود، بر مستفتی واجب است به آن رجوع کند، هرچند دلش به آن آرامش نیابد.

http://www.sunnah.global/hadeeth/fa/show/66540